

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Theologica universa - Ettenheim-Münster 108 - Tom. II

Cartier, Gallus

[S.l.], 1795

Caput septimum

[urn:nbn:de:bsz:31-111018](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111018)

potentio-rem, qui prestare valeat id, quod 259.
Speratur; Deus autem nullum se superio-
rem et potentio-rem agnovit.

Negue etiam in eo est timor, tris-242.
tristitia, ira, aut poenitentia. Quia om-
nes isti affectus sunt ex se imperfecti.
Timor respicit malum proprium immi-
nens; tristitia vero est de malo presenti.
At in Deo nullum accidere potest malum.
Ita pariter et furor Deo proprie tribui
non potest sed improprie, figurate ac
metaphorice; ira etenim est appetitus
vindictae cum spe ulciscendi ex tristitia
procedens*. Cum Deus irasii dicitur sicut
S. Aug. c. 33. Enchiridii; non eius significa-
tur perturbatio, qualis est in animo iras-
centis hominis. sed ex humanis motibus
translatum vocabulum, vindicta eius, quae non-
nisi iusta est, ire nomen accepit.

^d
* S. Thom. lib. i.
cont. gent. c. 89.

Similiter poenitentia dolorem quem 243.
dam importat, ac consilii seu voluntatis
mutationem, cuius omnino Deus est in-
capax. Poenitentia igitur non nisi improprie,
figurate ac metaphorice, et quoad
effectus, non quoad affectum, ipsi tribu-
enda est, eo nempe quod idem erga nos
operetur Deus, quod solent homines ira-
ti, quos operis alicuius poenitet, operari
illud destruendo.

Capitulum Septimum De Providentia Dei.

244.

Providentia est rerum omnium ad
fines suos ordinatio, ac constans in tempo-
re ordinis illius per certa media execu-
tio.

260.

Providentiam impugnarunt ex Gentilibus Philosophi non pauci, qui, ut homines facerent liberos, fecerunt sacrilegos; et ex Christianis Marcion, Priscillianus, & impii illi apud Job. c. 22. v. 14. hoc de Deo blasphemantes: Nubes latibulum ejus, nec nostrum considerat, et circa cardines coeli perambulat.

245.

Duo hic nobis probanda sunt. Primum, nulla fatali necessitate, nullo fortuito casu res humanas regi ac gubernari. Secundum, res humanas omnes, cujusunque sint ordinis, divina providentia legibus subjacere.

Ph. 9. p. 121.

Probatur ergo primum 1° Ex Scripturis. Prov. 16. v. 1. Hominiis est animam preparare, et Domini gubernare linguam. Et v. 19. Cor hominis disponit viam, sed Dominus est dirigere gressus ejus. Rursus c. 21. v. 1. Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud. Denique Sap. 14. v. 3. Tua autem, Pater, Providentia gubernat. Non igitur fato, prout Philosophi gentiles, nec Syderum constellatione, prout Priscillianista contendebant, sed divino consilio vice hominum diriguntur.

2° Id demonstrat S. Augustinus lib. 2. De genes. ad litt. c. 17. famoso exemplo duorum gemellorum Jacob et Esau, qui quamvis sub eadem constellatione, eodem coelo nati fuissent, tamen ingenio, et moribus adeo dispares fuerunt. (C)

* Item lib. De utilitate credendi c. 16. Si, inquit, non praesidet divina providentia rebus humanis, nihil est de religione Satagen-Subu.

S. Damascenus lib. 2. Orthod. fidei c. 29. Providentia, inquit, est rerum procuratio, qua Deus fungitur.... Eundem etenim et rerum procreatorem et administratorem esse oportet.... Solus Deus natura bonus ac sapiens est. Quia igitur bonus

Cap. VII. De Providentia Dei.

providet: neque enim bonus est, qui non pro-^{201.}
videt. Nam et homines et bruta proli sua na-
turali quodam affectu prospiciunt, et vitupe-
ratur, qui non prospicit. Quia autem Sapiens,
ca, quae sunt, optime procurat. Haec ca-
dem est unanimes Patrum sententia.

3.º Prob. ratione. 1.º Quia Sapiens
artificis est operis sui curam gerere, et illud
ad debitum finem ordinare ac perducere.
Atqui Deus est Sapientissimus artifex, et
creatura omnes sunt ejus opera. Ergo Deus
omnium creaturarum curam gerit, easque
ad fines suos ordinat, et perducit.

2.º Quia tot absurda et impia ex
fato consequuntur, ut vix intelligi possit,
qua ratione hujusmodi figmentum humana
mente excogitare potuerit, nempe leges omnes
ut ait S. Augustinus, atque instituta discipli-
nae, caedae, vituperationes, exhortationes, ter-
rores, praemia, supplicia, ceteraque omnia,
quibus humanum genus administratur et re-
gitur, penitus labefactantur et subvertuntur,
admissio quippe fato vult humana libertas,
qua sublata tollitur boni et mali, virtu-
tis et vitii discrimen, nec ubi superest am-
plius praemio vel supplicio locus. Unde
projecta ad omne fauimus audacia; inde
impietas, irreligio, totalis Divini cultus, imo
et Divinitatis extinctio: quin et in rebus ci-
vilibus ac politicis confusio ac summa per-
turbatio.

Prob. 2. dum; 1.º In Scripturis Sap. 246.

6. v. 8. Equaliter cura est illi de omnibus. Et

c. 8. v. 1. Attingit a fine usque ad finem
fortiter, et disponit omnia suaviter. Item

c. 12. v. 13. Non est alius Deus, quam tu, cui
cura est de omnibus. Matth. 6. v. 26. Respi-

(F)
Ep. 246. alias 243.

202. cite volatilia coeli, quoniam neque serunt,
neque metunt, neque congregant in horrea,
et later vester coelestis pasit ea.... Consid-
rate lilia agri.... Si autem foenum agri.... De-
us sic vestit, p. Et c. 10. v. 29. Nonne duo
paseres esse vaneunt, et unus ex illis non
cadet super terram sine Patre vestro? Vestri
autem capilli capitis omnes numerati sunt.

Prob. 2do ex N. Patribus. Pro omnibus
St. Augustinus, qui lib. 5. de genes. ad litt.
c. 21. Nonne, ait, confirmat / Christus / vi-
lissimas ejusmodi abjectissimisque particu-
las divina providentia regi.

Prob. 3to ratione. Quia Deus est
omnium et singularum rerum non solum
causa efficiens, sed etiam finis ultimus. Er-
go quemadmodum rebus omnibus dat, et con-
servat esse, ita quoque omnes in finem
dirigit. Præterea Sapientis artifi-
cis est, quodvis opus suum ad debitum
finem ordinare.

247. Igitur omnia ad ordinem provi-
dentia divina pertinent ne quidem malis
sive peccatis exceptis, quæ etiam ad eam per-
tinent non quidem per se directe ac pri-
marie, sed veluti ex occasione ac suppo-
sita hominum ad peccandum inclinata vo-
luntate; novit etenim Deus ex malis ipsi-
simum bonum evadere. Ita obstinatum Judæorum
malitiam, quam noverat, in bonum con-
vertit, quando permisit ab illis Christum
interfici, ut eum sublimius exaltaret, ac
nostræ simul consuleret salutem. Hunc, inquit
Apostolorum Princeps, Definito consilio et
providentia Dei traditum, per manus iniquo-
rum affigentes interemistis, quem Deus susci-
tavit.

g Act. 2 v. 23. et
24.

Unde S. Augustinus Enchiridii c. ii. 263.

Deus, omnipotens, inquit, cum summè bonus sit, nullo modo sineret mali esse aliquid in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens et bonus, ut beneficeret et de malis.

Solvuntur Objectiones.

248.

Obi? David psal. 72. v. 2. Mei autem penè moti sunt pedes pacem peccatorum videns, inquit. Turbatur quippe nec capere poterat, què providentia Dei, quæ semper comitem habet justitiam, conulari possit cum felicitate impiorum, et afflictione justorum in hac vitâ. Eadem quoque mentis turbatione agitatus videbatur Jeremias, dum c. 12. v. 1. Deum hinc allocutus est: Iustus quidem tu es Domine si disputem tecum: verumtamen justa loquar ad te: Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus, qui pravaricantur, et iniquè agunt? Ergo hi ambo propheta de Dei providentiâ saltem dubitare videntur.

Resp. neg. cons. citatis locis ambo propheta innuere duntaxat volunt, arcanas et occultas esse providentiæ divini rationes, quas nostrum non est velle scrutari. certè, ut ait S. Augustinus, Nihil infelicius est, felicitate peccantium, quàm poenalis nutritur impunitas, et mala voluntas velut hostis interior roboratur. Et lib. 1. de Civit. c. 8. Plaudit divina providentiæ, inquit, preparare in posterum bona justis, quibus non fruuntur iniusti; et mala impiis, quibus non excruciantur boni. Ista verò temporalia bona et mala utriusque voluit esse communia, ut nec bona cupidius appetantur, quæ mali quoque habere cernuntur, nec mala turpiter

Ep. 138. alias 5.

264. contemuntur, quibus et boni plerumque afficiuntur.
... Nam si maius omne peccatum manifesta ple-
teretur poena, nihil ultimo iudicio servari
putaretur: rursus si nullum peccatum nun-
puniret aperta divinitas, nulla esse provi-
dentia divina videretur. Ex his habetur
responsio ad objectionem.

249. Ob. 2. d. 1. Cor. 9. v. 9. Nunquid,
ait Apostolus, De bobus cura est Deo? Ergo
censuit, Deum non omnium rerum curam gere-

re.
Resp. neg. cons. Sensus huius Apos-
toli effatus est, quod Deus non gerat curam
specialem ac propriam de brutis animan-
tibus sicut de hominibus. Nam Apostolus
ibidem citans illud Veteris Testamenti:
Non alligabis os bovi trituranti: Vult, solum
Deum in hoc mandato non attendisse pro-
cipue ad bovem, sed ad Ecclesiae ministros
qui habent jus accipiendi stipendium sus-
tentationis ab eis, quibus spiritualia sub-
ministrant.

250. Ob. 3. d. S. Hieronymus in c. 2.
Abacuc ait, absurdum esse ad hoc Dei ma-
jestatem deducere, ut fiat per momenta
singula, quot nascuntur culices, quot ve-
moriuntur.... Non simus, pergit, tam fatui
adulatores Dei, ut dum potentiam eius sti-
am ad ima detrahimus, in nos ipsos injuriam
simus, eandem rationalium, quam in ratio-
nalium providentiam esse dicentes.

Resp. Huic objectioni nos iam
supra c. 5. s. 2. pag. 160. satisfecisse. S. Hiero-
nymus excludit duntaxat à Deo cognitionem
earum minutissimarum rerum, quae parti-
culariter et alternatim per diversa tempo-
rum momenta cum successione habetur,

col 3
123

quod quidem divina indignum esse majesta-^{265.}
te merito affirmat, siquidem Deus unico
actu simplicissimo cognoscit omnia.

Responderi etiam id, quod ad prio-
rem ex Apostolo objectionem responsum fuit,
potest. Manifestum nempe esse ex postre-
mis S. Hieronymi verbis, hoc unum illum
velle, majorem scilicet Deo erga creaturas
rationales curam et providentiam esse,
quam erga res viles et abjectas.

Ob. 4.to Si Deus provideret rebus ^{251.}
omnibus, non essent tot defectus et mala
in mundo. Atqui, p. Ergo, p.

Resp. neg. sequel. maj. Quia De-
us mala illa ordinat ad bonum universi.
Enimvero si nulla essent mala, multa bona
deserent universo, cujus perfectionem pro-
curare ad Deum spectat tanquam ad supre-
mum et universalem provisorem. Unde,
prout supra dictum, Providentia divina
peccata etiam subjacent, quatenus Deus
illorum permissionem seu tolerantiam
ad optimos fines ordinat: nam ea ordinat
tum ad manifestationem suarum perfec-
tionum; puta misericordiae, benignitatis,
justitiae, p. tum ad electorum exercita-
tionem et perfectionem.

Ob. 5.to Multa casu et fortuito fi- ^{252.}
unt. Ergo non omnia subjacent Providentia
divina.

Resp. neg. ant. Nam nihil casu
fit nisi respectu nostri, quatenus ignora-
mus causas multorum effectuum, et finem
ad quem ex intentione Dei diriguntur. At

266. Secundum rei veritatem nihil fit casu: nam
nihil fit, quod Deus non voluerit, aut sci-
enter permiserit fieri, et ad optimum finem
i * lib. j. retract. c. i. non dirigat. Quare, ut monet S. Augustinus,
Christiani à nomine fortuna abstinere de-
bent. Et per fortunam nihil aliud intelli-
gi debet, quam Providentia Divina, quate-
nus causas occultas, et media nobis ignota
ad certos effectus, ipsorumque effectus ad fines
nobis ignotos ordinat.

293. Ob. 6to. Multa fiunt frustra in
rerum natura. Ergo, p.

Resp. Dist. ant. Multa fiunt frus-
tra per respectum ad causas particulares, con-
per respectum ad Deum ut providorem gene-
ralem, et ad fines efficaciter ab ipso inten-
tos, neg. ant. Causa particularis defectus
est ipsiusmet Providentia Divina effectus,
que sic res ordinavit, ut dum aliqua sta-
rent, alia deficerent: is autem defectus
K * lib. de gen. ad litt. idem prestat, ait S. Augustinus, in uni-
c. 5. verso, quod umbrae in pictis tabulis confe-
runt.

294.

Caput Octavum. De predestinatione.

Quae circa predestinationem huius no-
bis discutienda veniunt ad haec capita reduci pos-
sunt. 1°. Quodnam illius nomen et definitio.
2°. De existentia predestinationis. 3°. De
causis illius sive ad gratiam sive ad glori-
am. 4°. De effectibus et proprietatibus
predestinationis.

De predestinatione

De definitione predestinationis